

VESTI iz NATO-a - decembar 2010

NATO News - December 2010

http://www.mzv.cz/belgrade/sr/kontaktna_ambasada_nato/index.htm

<http://www.nato.int>

<http://www.natochannel.tv>

Beograd, 10. januara 2011.

Belgrade, 10th January 2011

<i>Kreatori politike Turske i međunarodni ekspertri razmatrali lisabonski samit NATO-a u Antaliji.....</i>	1
<i>Srpski parlamentarci u poseti sedištu NATO-a.....</i>	3
<i>Generalni sekretar i predsednik Estonije rešeni da održe zamah posle Lisabona .....</i>	4
<i>Mirovni sporazum u Dejtonu pre 15 godina: prekretnica za NATO i Balkan .....</i>	5
<i>Naučni program NATO-a pomaže osnivanje prvog besplatnog univerziteta na svetu .....</i>	8
<i>Počinje rad na novom sedištu NATO-a .....</i>	11
<i>Generalni sekretar NATO-a pozdravio Novi START .....</i>	11
<i>Česi po prvi put učestvovali u vežbi visokotehnološke odbrane .....</i>	13
<i>Piloti helikoptera iz Šarane skoro na polovini predviđenog trajanja zadatka .....</i>	14

Kreatori politike Turske i međunarodni ekspertri razmatrali lisabonski samit NATO-a u Antaliji

Oko 250 eksperata okupilo se 3. i 4. decembra u Antaliji u Turskoj na velikoj međunarodnoj konferenciji o bezbednosti pod imenom „Novi strateški koncept i NATO – u susret 2020“. Među učesnicima nalazili su se visoki zvaničnici, međunarodni stručnjaci za bezbednost, kreatori mišljenja i diplomati iz Turske i drugih članica NATO-a i partnerskih zemalja, kao i predstavnici medija i udruženja Atlantskog saveza.

Konferenciju je otvorio Omer E. Akbel, predsednik Atlantskog saveta Turske. „Danas smo se okupili u Antaliji okruženi odjecima istorijskog sastanka NATO-a. Lideri su u Lisabonu usvojili novi Strateški koncept koji će Alijansi služiti kao mapa puta tokom sledeće decenije“, rekao je.

Vedždi Gonil, ministar odbrane Turske, pozdravio je u svom obraćanju odluke koje su donesene na samitu u Lisabonu, naglasivši jedinstvenu ulogu NATO-a u međunarodnom miru i bezbednosti, kao i doprinose Turske i njenu posvećenost tim naporima. Međutim, takođe je posebnu pažnju posvetio tome koliko još treba uraditi da bi se sprovele odluke iz Lisabona. „Turska nastavlja da pridaje naročiti značaj poboljšanju odnosa između NATO-a i EU“, rekao je. „Istakli smo to i na samitu u Lisabonu, a i dalje ćemo nastaviti to da ističemo. Potrebno nam je pravično i ujednačeno partnerstvo koje uzima u obzir i doprinose Turske kao zemlje saveznice u okviru Alijanse“.

Dr Stefani Babst, vršilac dužnosti pomoćnika generalnog sekretara za odnose sa međunarodnom javnošću, pozdravila je ovu mogućnost razmatranja dostignuća Samita na konferenciji u Turskoj. „Želela bih da čestitam Atlantskom savetu Turske na odličnom radu na organizaciji ovog skupa. Turski Atlantski savet uvek je igrao ključnu ulogu u okupljanju najvažnijih političkih i vojnih lidera Turske i eksperata za strategiju iz svih članica NATO-a i partnerskih zemalja. Ovo je samo još jedan upečatljivi primer“.

Ona je istakla da je samit u Lisabonu ispunio jedno od najvažnijih očekivanja, a to je da u potpunosti osposobi NATO za izazove XXI veka. „Lako se zaboravlja da kada je Generalni sekretar započeo projekat pripreme novog Strateškog koncepta svi su očekivali sveopštu debatu o ključnim pitanjima suštinske svrhe NATO-a. Umesto toga, Lisbon je ojačao političku koheziju između zemalja saveznica i vratio NATO na političke radare vlada. Učesnici samita otišli su iz Lisabona sa uverenjem da su dali podstreka viziji savremenog, preduzimljivog i naprednog transatlantskog saveza“.

Među govornicima bili su stalni predstavnici u NATO-u Danske, Poljske, Rumunije i Turske, istaknuti turski eksperti i Jurij Gorlač, zamenik generalnog direktora u ruskom ministarstvu spoljnih poslova. On je izrazio „umereni optimizam“ u vezi sa mogućnostima otvaranja novog poglavlja odnosa NATO-a i Rusije, istakavši koliko je za Rusiju od samog početka bilo važno da zajednički razmatra razvoj štita raketne odbrane. Đuzepe Belardeti, predsednik udruženja mladih atlantskog saveza, govorio je iz perspektive mladih o budućnosti NATO-a i transatlantskoj bezbednosti na poslednjem panelu koji je bio posvećen temi „Nato u susret 2020: mogućnosti i izazovi“. Članovi turskog parlamenta takođe su se obratili ovom panelu.

Međunarodna konferencija u Antaliji o bezbednosti i saradnji je najistaknutija međunarodna konferencija o bezbednosti koju je Atlantski savet Turske organizovao u poslednjih 18 godina, uz podršku kancelarije premijera Turske i ministarstva spoljnih poslova.

Ko-sponsor ovog događaja bio je i NATO, u okviru rada na odnosima sa međunarodnom javnošću usmerenog ka informisanju i angažovanju javnog mnenja država članica u vezi sa odlukama donesenim na samitu u Lisabonu.

(03. decembar 2010. godine)

Turkish policy-makers and international experts discuss NATO's Lisbon Summit in Antalya

On 3-4 December, around 250 experts gathered in Antalya, Turkey, at a major international security conference entitled “The New Strategic Concept and NATO towards Year 2020”. Participants included high level officials, international security experts, opinion formers and diplomats from Turkey and other NATO member and partner countries, as well as representatives from the media and Atlantic Treaty Associations.

Ömer E.Akbel, President of the Atlantic Council of Turkey, opened the conference. “Today we are meeting in Antalya in the wake of a historic meeting of NATO. The leaders in Lisbon adopted a New Strategic Concept which will serve as the Alliance's roadmap for the next decade”, he said.

In his keynote speech, Vecdi Gönül, Turkish Minister of National Defence, welcomed decisions reached at the Lisbon Summit, highlighting NATO's unique role in international peace and security and Turkey's contributions and commitment to this endeavor. He also stressed, however, how much

still needs to be done to implement the Lisbon decisions. "Turkey continues to pledge particular importance to improve NATO-EU relations", he said. "We have made this point at the Lisbon Summit, and will continue to make it. We need a fair and balanced partnership that also takes into account Turkey's contributions as a NATO Ally" ..

Dr Stefanie Babst, NATO's Acting Assistant General for Public Diplomacy, welcomed the opportunity to discuss the Summit achievements in Turkey. " I would like to applaud the Turkish Atlantic Council for its excellent work in organising this gathering. The Turkish Atlantic Council has always played a critical role in bringing together senior Turkish political and military leaders and strategic experts from across NATO Member and partner countries. This is just another impressive example."

She pointed out that the Lisbon Summit met a central expectation, namely to make NATO fully fit to face the challenges of the 21st century. "It is easy to forget that when the Secretary General embarked on the project of drafting a new Strategic Concept, everybody expected an almighty debate about fundamental issues about NATO's core purpose. Instead Lisbon reinforced the political cohesion among the Allies and brought NATO back on the political radar screen of governments. Summit participants left Lisbon with the notion of having endorsed a vision for a modern, agile and progressive transatlantic alliance."

Also among the speakers were the Danish, Polish, Romanian and Turkish Permanent Representatives to NATO, prominent Turkish experts and Juri Gorlach, Deputy General Director at the Russian Foreign Ministry. He expressed 'moderate optimism' as regards the chances to open a fresh chapter on NATO-Russia relations, underlining how important it was for Russia to discuss the development of a missile defence shield jointly from the beginning. Giuseppe Belardetti, President of the Youth Atlantic Treaty Association, delivered the youth perspective on the future of NATO and transatlantic security at the last panel dedicated to "NATO towards 2010: Opportunities and Challenges". Members of the Turkish Parliament also addressed this panel.

The International Antalya Conference on Security and Cooperation is the most prominent international security conference which the Atlantic Council of Turkey has organised for the last 18 years with support from the Turkish Prime Minister's Office and the Ministry of Foreign Affairs.

The event was co-sponsored by NATO as part of its public diplomacy efforts to inform and engage allied public opinion on the historic decisions taken at the Lisbon Summit.

Srpski parlamentarci u poseti sedištu NATO-a

Zamenik generalnog sekretara NATO-a, Nj.E. ambasador Klaudio Bisonjero, srađačno je dočekao 6. decembra srpske narodne poslanike u sedištu NATO-a u Briselu

Među posjetiocima su bili predstavnici i partija vladajuće koalicije i opozicionih stranaka, uključujući tu i glavne kreatore mišljenja iz različitih skupštinskih odbora kao što su Odbor za inostrane poslove, Odbor za odbranu i bezbednost i Odbor za međunarodne odnose.

Zvaničnici NATO-a obavestili su parlamentarce o raznim pitanjima, uključujući tu i ishode samita u Lisabonu, nove bezbednosne pretnje i izazove, operacije NATO-a i odnose NATO-a i Srbije.

Gosti su učestvovali u panel diskusiju sa stalnim predstavnicima Hrvatske, Češke, Nemačke, Grčke i Sjedinjenih Država u Severnoatlantskom savetu (NAC), a sastali su se i sa šefom misije Srbije pri NATO-u, Nj.E. ambasadorom Branislavom Milinkovićem.

Odsek za odnose sa širom međunarodnom javnošću pri odeljenju za javnu diplomaciju NATO-a organizovao je ovu posetu kao deo napora NATO-a da poveća informisanost o Aliansi i da omogući platformu za razgovore između zvaničnika NATO-a i javnosti u Srbiji.

Narodni poslanici će posetiti parlamentarnu skupštinu NATO-a (NPA) u utorak 7. decembra.

(06. decembar 2010. godine)

Serbian parliamentarians visit NATO Headquarters

On 6 December, NATO Deputy Secretary General, H.E. Ambassador Claudio Bisogniero, welcomed Serbian parliamentarians at NATO Headquarters in Brussels.

The group brought together representatives of coalition and opposition parties, and included key opinion-formers from various parliamentary committees such as the Foreign Affairs Committee, Defence and Security Committee and the Committee on Inter-ethnic Relations.

NATO officials briefed the group on a variety of issues, including the outcomes of the Lisbon Summit, new security threats and challenges, NATO operations and NATO's relations with Serbia.

The visitors took part in a panel discussion with the Permanent Representatives to the North Atlantic Council (NAC) of Croatia, Czech Republic, Germany, Greece and the United States. They also met with the Head of the Serbian Mission to NATO, H.E. Ambassador Branislav Milinkovic.

The Outreach Section of NATO's Public Diplomacy Division organised the visit as part of NATO's efforts to increase awareness of the Alliance and provide a platform for discussions between NATO officials and the Serbian public.

The parliamentarians will visit the NATO Parliamentary Assembly (NPA) on Tuesday 7 December.

Generalni sekretar i predsednik Estonije rešeni da održe zamah posle Lisabona

Predsednik Estonije Tomas Hendrik Ilves posetio je 9. decembra Generalnog sekretara NATO-a Andersa Foga Rasmusena da bi razmotrili sledeće korake u vezi sa rezultatima uspešnog samita u Lisabonu održanog u novembru mesecu. Gospodin Rasmussen izrazio je zahvalnost za važan doprinos koji Estonija daje operaciji NATO-a u Avganistanu, i to u provinciji Helmand koja predstavlja pravi izazov, što je sve dokaz estonskog doprinosa solidarnosti u okviru NATO-a i zajedničkoj bezbednosti.

Oni su pozdravili činjenicu da Novi strateški koncept osnažuje posvećenost NATO-a zajedničkoj odbrani kao suštinskom zadatku Alijanse. Generalni sekretar ponovio je da tekuća misija NATO-a koja podrazumeva čuvanje vazdušnog prostora baltičkih država predstavlja vidljivi dokaz posvećenosti zemalja saveznica zajedničkoj odbrani. Estonija sa svoje strane pruža i nastaviće da pruža dragocen doprinos Aliansi. Centar za izvrsnost u Estoniji u okviru visokotehnološke bezbednosti NATO-a igraće ključnu ulogu u razvijanju i izgradnji naše zajedničke odbrane na bojnom polju XXI veka, kako je rekao g. Rasmussen.

Predsednik Ilves i Generalni sekretar takođe su se složili da podsticanje saradnje NATO-a i Rusije pomaže povećanju bezbednosti za sve u evro-atlantskom području i šire. Iako značajan rad tek predstoji, Generalni sekretar rekao je da je ubedjen da je ovo velika mogućnost da se poveća – naročito kroz saradnju na raketnoj odbrani – strateška vrednost partnerstva NATO-a i Rusije.

(09. decembar 2010. godine)

Secretary General and Estonian President pledge to keep momentum after Lisbon

On 9 December, Estonian President Toomas Hendrik Ilves visited NATO Secretary General Anders Fogh Rasmussen to discuss the way forward on the results of the successful Lisbon Summit last November. Mr Rasmussen expressed his gratitude for the important contribution Estonia makes to NATO's operation in Afghanistan in the challenging Helmand province, which stands proof of Estonia's contribution to NATO solidarity and shared security.

They welcomed the fact that the New Strategic Concept reinforces NATO's commitment to collective defence as a core task for the Alliance. The Secretary General reiterated that NATO's ongoing air policing mission for the Baltic states is a visible proof of Allied commitment to collective defence. At the same time, Estonia has and will continue to bring its own valuable contribution to the Alliance. The NATO Cyber Security Centre of Excellence in Estonia will play a key role in building up our collective defences on this 21st century battle-front, Mr. Rasmussen said.

President Ilves and the Secretary General also agreed that bolstering NATO-Russia cooperation helps increase security for all in the Euro-Atlantic area and beyond. Significant work still lies ahead, but the Secretary General said he was convinced that there is a great opportunity to enhance - especially through missile defence cooperation - the strategic value of the NATO-Russia partnership.

Mirovni sporazum u Dejtonu pre 15 godina: prekretnica za NATO i Balkan

Pre petnaest godina, 14. decembra 1995. godine, potpisani je Dejtonski mirovni sporazum u Parizu u Francuskoj, čime se okončalo tri i po godine nasilnog i kravavog rata u Bosni i Hercegovini, najsurovijeg konflikta u Evropi od Drugog svetskog rata. Ovaj sporazum predviđao je i angažovanje prvih mirovnih snaga NATO-a koje će nadzirati primenu vojnog aneksa uz ovaj mirovni sporazum. Bila je to važna prekretnica, ne samo za bezbednost na zapadnom Balkanu, već i za transformaciju NATO-a u periodu posle hladnog rata.

Pregovori koji su vodili ovom mirovnom sporazumu vođeni su pod okriljem izaslanika SAD, Ričarda Holbruka, u vojnoj vazduhoplovnoj bazi Rajt-Paterson u Dejtonu u periodu između 1. i 21. novembra 1995. godine. Gospodin Holbruk je nažalost preminuo uoči godišnjice Dejtonskog sporazuma. U izjavi koja je danas objavljena, Generalni sekretar NATO-a odao je počast njegovim „diplomatskim veštinama, strateškoj viziji i legendarnoj odlučnosti“.

Dejton: kompleksni sporazum

„Sporazum iz Dejtona okončao je rat“, objašnjava Džeјmi Šej, koji je bio portparol NATO-a u to vreme, a sada zauzima položaj zamenika pomoćnika generalnog sekretara za novi sektor za nadolazeće bezbednosne izazove u okviru NATO-a. „Bosanski Srbi postigli su svoj glavni cilj, koji je bio da imaju svoj nezavisni entitet, dok su bosanski Muslimani uspeli da spreče podelu Bosne i da očuvaju veći deo teritorije. Ukratko, nijedna strana nije postigla maksimum svojih ciljeva, ali su mogle da odu iz Dejtona sa minimumom koji im je bio prihvatljiv. Da Dejtonski sporazum nije bio potpisani, konflikt bi se verovatno nastavio.“

Sporazum je zaista bio složen. Bosna i Hercegovina podeljena je na dva entiteta: Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku. Konačna podela teritorije nije bila istovetna sa linijama fronta pri okončanju sukoba. Shodno tome, teritorija je morala da se prenosi sa jedne na drugu stranu. Centralna vlast imala je ograničena ovlašćenja i u početku nije imala gotovo nikakvih uticaja na odbrambenu politiku, koja je bila u rukama ova dva entiteta.

Iako je Dejton predstavljao ključ za okončanje konflikta, njegovi kritičari kažu je Bosni i Hercegovini dao donekle disfunkcionalnu državnu strukturu. „Ovo je naročito vidljivo u povećanju broja struktura vlasti i problemima u reformi koji su izazvani nedostatkom

centralizovanih državnih organa“, kaže Šej. „*Međutim, izmena ustava kojom bi Bosna postala efikasnija zemlja do sada se pokazala veoma teškom.*“

Dejton je predvideo angažovanje različitih međunarodnih organizacija u Bosni i Hercegovini radi nadziranja njegove primene na određenim poljima. NATO je dobio zadatak da nadzire primenu vojnog aneksa, koji je prvi a istovremeno i najduži i najpodrobni aneks uz ovaj sporazum.

NATO ide „izvan svojih granica“

Podrška NATO-a međunarodnim naporima da se okonča rat označila je početak razvoja snažne uloge upravljanja krizama za Alijansu. Istovremeno je označila i kraj rasprave o tome da li Alijansa treba da ide „izvan svojih granica“, odnosno granica država koje su njegove članice.

Alijansa se prvi put angažovala u bosanskom konfliktu početkom devete decenije XX veka, kada je pružala pomoć Ujedinjenim nacijama u sprovođenju embarga na oružje i letove kao i vazdušnu podršku mirovnim snagama UN-a. Naposletku, krajem avgusta 1995. godine, kada je bezbednosna situacija nastavila da se ozbiljno pogoršava, NATO je sproveo dvonedeljnu vazdušnu kampanju. Uz podršku međunarodnih snaga na kopnu, vazdušni napadi pomogli su okončanju opsade Sarajeva i promenili dinamiku rata, utrevši put mirovnim pregovorima.

Rad sa partnerima

Angažovanje prvih mirovnih snaga NATO-a na Balkanu najavilo je početak učešća država koje nisu članice NATO-a u operacijama pod njegovim vođstvom. Ukupno je 43 zemlje, uključujući tu i sve saveznice u okviru NATO-a, dalo doprinos mirovnim snagama NATO-a za sprovođenje sporazuma (IFOR), a kasnije i malobrojnijim snagama koje su za cilj imale stabilizaciju (SFOR). NATO je čuvao i održavao mir i bezbednost u Bosni i Hercegovini devet godina, od decembra 1995. pa dok bezbednosna misija nije prepuštena Evropskoj uniji decembra 2004. godine.

Mirovna operacija NATO-a u Bosni postavila je temelje i za razvoj tesne saradnje sa drugim međunarodnim organizacijama – naročito Ujedinjenim nacijama, Evropskom unijom, Organizacijom za bezbednost i saradnju u Evropi – u naporima usmerenim na izgradnju mira i stabilizaciju. Pouke koje su stečene u Bosni i Hercegovini u vezi sa potrebom za obuhvatnim pristupom koji uključuje i civilne i vojne aktere kasnije su primenjene na Kosovu, a sada se dalje razvijaju u Avganistanu.

Izgradnja trajnog mira i bezbednosti na zapadnom Balkanu

Tokom perioda od petnaest godina od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma odnosi NATO-a sa Bosnom i Hercegovini razvijali su se od očuvanja mira do partnerstva. Tokom godina NATO-ova podrška reformi odbrane pomogla je da ova zemlja reformiše i smanji svoju vojsku, a da se snage entiteta dovedu pod centralizovanu kontrolu. Podrška suštinskim reformama i danas se nastavlja, uz pripreme da ova zemlja eventualno postane članica Alijanse.

U svemu ovome ogleda se pristup koji je NATO usvojio i primenjuje od poslednje decenije prošlog veka za izgradnju trajnog mira i bezbednosti u širem području zapadnog Balkana: aktivno upravljanje krizom i stabilizacija, posle koje sledi partnerstvo i podrška reformi odbrane, kao i unapredavanje evro-atlantskih integracija svih zemalja u ovom regionu.

„Integracija novih demokratija u NATO nije samo učinila Alijansu jačom. Ona je i stabilizovala Evropu i doprinela bezbednom i mirnom razvoju“, rekao je Generalni sekretar NATO-a Anders Fog Rasmussen. *„Moj san će se ostvariti ukoliko jednog dana sve zemlje Balkana budu članice NATO-a. One pripadaju evro-atlantskoj zajednici.“*

Novi dokumentarni film: „Od čuvanja mira do partnerstva“

NATO-ovo Odeljenje za javnu diplomaciju koje se bavi odnosima sa međunarodnom javnošću bilo je producent trodelenog dokumentarca kojim je obeležena godišnjica dejtonskog sporazuma i značajan preokret koji se odigrao u Bosni i Hercegovini tokom petnaest godina od kada su se mirovne snage NATO-a angažovale u toj zemlji.

Dokumentarni film obrađuje tri ključna aspekta razvoja odnosa NATO-a sa tom zemljom:

- **Izgradnja mira**
- **Reforma vojske**
- **Put ka integraciji**

(14. decembar 2010. godine)

15 years ago, Dayton Peace Accords: a milestone for NATO and the Balkans

Fifteen years ago, on 14 December 1995, the Dayton Peace Accords were signed in Paris, France, ending three and half years of violent and bloody war in Bosnia and Herzegovina, the most brutal conflict in Europe since the Second World War. The accords led to the deployment of NATO's first peacekeeping force to oversee implementation of the military annex of the peace agreement. This was an important milestone, not only for security in the Western Balkans, but also for NATO's post-Cold War transformation.

The peace agreement was negotiated under the auspices of the US envoy, Richard Holbrooke, at the Wright-Patterson Air Base in Dayton between 1 and 21 November 1995. Sadly, Mr Holbrooke passed away on the eve of the Dayton anniversary. In a statement released today, the NATO Secretary General paid tribute to his “diplomatic skills, strategic vision and legendary determination”.

Dayton: a complex settlement

“The Dayton Accords brought an end to the war,” explains Jamie Shea, who was NATO Spokesman at the time and is currently serving as Deputy Assistant Secretary General for NATO’s new Emerging Security Challenges Division. “The Bosnian Serbs achieved their essential goal which was to have their own autonomous entity, whereas the Bosnian Muslims were able to prevent the partition of Bosnia and to preserve the majority of the territory. In short, neither side achieved its maximum objectives, but they were able to leave Dayton with the minimum that was acceptable to them. If the Dayton Accords had not been signed, the conflict would probably have continued.”

The settlement was complex. Bosnia and Herzegovina was divided into two entities: the Federation of Bosnia and Herzegovina and the Serb Republic (Republika Srpska). The final division of territory did not correspond to the front lines at the end of hostilities. Territory therefore had to be transferred from one to the other. The central government was given limited powers and, at first, had almost no say over defence policy, which was in the hands of the two entities.

Although Dayton was key to stopping the conflict, critics say it left Bosnia and Herzegovina with a somewhat dysfunctional state structure. *“This is particularly apparent in the proliferation of government structures and the problems in reform caused by the lack of a centralized authority,” says Shea. “However, changing the constitution to make Bosnia a more efficient country has proved very difficult thus far.”*

Dayton provided for the deployment of various international organizations to Bosnia and Herzegovina to oversee implementation in specific areas. NATO was tasked with overseeing implementation of the military annex, the first and by far the longest and most detailed annex of the accord.

NATO goes “out of area”

NATO’s support for international efforts to end the war signalled the development of a robust crisis-management role for the Alliance. It marked the end of the debate over whether the Alliance should go “out of area”, that is move beyond NATO borders.

The Alliance first got engaged in the Bosnian conflict in the early 1990s in support of the United Nations, helping enforce an arms embargo and a no-fly zone, and providing close air support for

UN peacekeepers. Eventually, at the end of August 1995, as the security situation continued to deteriorate, NATO conducted a two-week air campaign. With the support of international forces on the ground, the air strikes helped lift the siege of Sarajevo and changed the dynamics of the war, paving the way for peace negotiations.

Working with partners

The deployment of NATO's first peacekeeping force in the Balkans heralded the beginning of the participation of non-member nations in NATO-led operations. In total, 43 different countries, including all NATO Allies, contributed peacekeepers to NATO's Implementation Force (IFOR) and the smaller follow-on Stabilization Force (SFOR). NATO maintained peace and security in Bosnia and Herzegovina for nine years, from December 1995 until the security mission was handed over to the European Union in December 2004.

NATO's Bosnian peacekeeping operation also laid the foundations for the development of close cooperation with other international organizations – in particular the United Nations, the European Union, and the Organisation for Security and Cooperation in Europe – in peace-building and stabilization efforts. Lessons learned in Bosnia and Herzegovina about the need for a comprehensive approach, involving both civilian and military actors, were later applied in Kosovo, and are being further developed in Afghanistan today.

Building lasting peace and security in the Western Balkans

Over the fifteen years since the Dayton Peace Agreement was signed, NATO's relations with Bosnia and Herzegovina have evolved from peacekeeping to partnership. Over the years, NATO's support for defence reform helped the country reform and downsize its military, bringing entity forces under centralized control. Support for essential reforms continues today, along with preparing the country for possible membership of the Alliance.

This mirrors the approach NATO has adopted since the 1990s to building lasting peace and security in the wider Western Balkans: active crisis-management and stabilization, followed by partnership and support for defence reform, and promoting the Euro-Atlantic integration of all countries in the region.

“Integration of new democracies into NATO has not only made the Alliance stronger. It has also stabilized Europe and contributed to a safe and peaceful development,” says NATO Secretary General Anders Fogh Rasmussen. *“My dream will come true if one day we could see all countries in the Balkans as members of NATO. They belong to the Euro-Atlantic community.”*

New video: “From Peacekeeping to Partnership”

NATO's Public Diplomacy Division has produced a three-part video documentary to mark the Dayton anniversary as well as highlight the remarkable turnaround that Bosnia and Herzegovina has made in the fifteen years since NATO deployed peacekeepers there.

The video focuses on three key aspects of NATO's evolving relations with the country:

- **Building Peace**
- **Reforming the Military**
- **The Road to Integration**

Naučni program NATO-a pomaže osnivanje prvog besplatnog univerziteta na svetu

Po prvi put u akademskom svetu, NATO-ov program Nauka za mir i bezbednost pomogao je finansiranje i osnivanje prvog besplatnog univerziteta na svetu

U saradnji sa Centrom za suzbijanje bolesti SAD, Svetskom Bankom, Svetskom zdravstvenom organizacijom i Svetskim medicinskim udruženjem, naučni program NATO-a pomogao je da Global Uni (<http://www.globaluni.info/>) počne da omogućava po prvi put besplatno u celom svetu:

- Kurseve za sticanje magistarskog stepena,
- Šest programa obuke stažista, i
- Preko 30 drugih kurseva iz medicine, javnog zdravlja, za bolničko osoblje i stomatologiju.

Ovim se po prvi put omogućava i obezbeđuje visoko kvalitetno obrazovanje u okvirima zajednice, zasnovano na temeljima sajta Zdravstvene nauke na Internetu (*Health Sciences Online*, HSO), koji je uspostavljen 2001. godine a počeо u punoj meri da radi pre dve godine. HSO je i dalje jedini veb-sajt koji pruža znanje iz okvira zdravstvenih nauka koje je potkrepljeno autoritetima, sveobuhvatno, besplatno i neopterećeno komercijalnim oglasima (sa preko 50.000 pažljivo odabralih izvora i 8.000 posetilaca dnevno).

Glavna ciljna grupa za ovo besplatno obrazovanje su hiljade polaznika uglavnom iz zemalja u razvoju, čime se omogućiti studentima da ostanu u svojim domovinama i da na taj način izgrade kapacitete, što treba da se suprotstavi procesu koji je dobio ime „odliv umova“.

Ova inicijativa koristiće sledeće modele:

- Obuku preko interneta,
- Lični mentorski rad u lokalnoj zajednici, i
- Povratne informacije od kolega koje se dobijaju ili iz lokalne zajednice ili „na daljinu“.

Global Uni takođe sprovodi pilot programe obuke na fakultetima stomatologije, medicine, za medicinsko osoblje, farmacije, fizikalne terapije, za javno zdravje i patologiju govora, naročito na Karibima, u Kini, Kolumbiji, Indiji, Keniji, Nepalu, Južnoj Africi i Zambiji.

Druge ponude ovog univerziteta za 2011. godinu obuhvataju:

- Stažiranje na akušerstvu i ginekologiji, u oblastima koje se bave zdravljem žena, pedijatriji i zdravlju adolescenata, a u partnerstvu sa Svetskom zdravstvenom organizacijom (SZO), Međunarodnom federacijom ginekologa i akušera, Međunarodnim udruženjem žena u zdravstvu, Američkim koledžom za preventivnu medicinu, i drugima;
- Stepen magistra u javnom zdravlju;
- Suzbijanje infekcija u bolnicama i klinikama, u saradnji sa SZO;
- Uvod u opštu hirurgiju, zajedno sa Globalnom hirurgijom u Centru za hirurgiju i javno zdravlje u Brigamu i Ženskom bolnicom, Univerzitetom u Zambiji, i Odborom za obrazovanje Koledža za hirurgr u istočnoj, centralnoj i južnoj Africi (koji će dati odobrenje da se svršeni studenti zaposle kao hirurzi u 9 podsaharskih zemalja);
- Vežbanje i zdravlje, u partnerstvu sa Centrom za sprečavanje i suzbijanje bolesti (CDC) iz Sjedinjenih Država, Američkim koledžom za sportsku medicinu, i Fondacijom Santa Fe iz Bogote;
- Program nastave priprema za studije medicine i obuka za sprečavanje i prestanak korišćenja duvana, oba u okviru Međunarodne federacije udruženja studenata medicine;
- Sprečavanje i lečenje zloupotrebe alkohola, u saradnji sa Institutom Beti Ford i Programom obuke lekara za lečenje bolesti zavisnosti fondacije Anenberg.

Ova inicijativa, koja se sufinansira od strane programa NATO-a Nauka za mir i bezbednost (SPS), služi kao jedinstveni primer sposobnosti Alijanse da unapređuje partnerstvo i saradnju

na globalnom nivou. Više informacija možete naći na adresama <http://www.hso.info/> i <http://www.globaluni.info/>.

(14. decembar 2010. godine)

NATO Science Programme helps start world's first free university

Recording a first in the world of academia, NATO's Science for Peace and Security Programme has helped to fund and start the world's first free university.

In collaboration with the US Centers for Disease Control, the World Bank, the World Health Organisation, and the World Medical Association the NATO science programme has helped Global Uni (<http://www.globaluni.info/>) begin to provide the world's first free:

- master degree courses
- six medical residency training programmes, and
- 30+ other medicine, public health, nursing and dentistry courses

This provision of high-quality and community-based education is unprecedented and is built on the foundation of Health Sciences Online (HSO), founded in 2001, and fully launched two years ago. The HSO remains the only website to deliver authoritative, comprehensive, free and advertisement-free health sciences knowledge (with over 50,000 hand-selected resources and 8,000 hits per day).

The main targets for this free education are thousands of trainees, mostly in developing countries. It will enable students to remain in their home countries and therefore build capacity as opposed to facilitating what has been termed the 'brain drain'.

This initiative will use a model of:

- online training,
- local hands-on mentoring, and
- peer-to-peer local or distance feedback

Global Uni is also piloting these training programmes in schools of dentistry, medicine, nursing, pharmacy, physical therapy, public health, and speech-language pathology, especially in the Caribbean, China, Colombia, India, Kenya, Nepal, South Africa, and Zambia.

Other 2011 offerings from Global Uni include:

- Residencies in Ob-Gyn, Women's Health, Pediatrics, and Adolescent health, in partnership with the World Health Organization (WHO), the International Federation of Gynecologists and Obstetricians, Medical Women's International Association, the American College of Preventive Medicine, and others;
- A Master's degree in Public Health;
- Hospital and Clinic-based Infection Control, in collaboration with WHO;
- Introduction to General Surgery, with Global Surgery at the Center for Surgery and Public Health at Brigham and Women's Hospital, the University of Zambia, and the Education Committee of the College of Surgeons in East, Central and Southern Africa (who will authorise these graduates to take surgical boards in 9 sub-Saharan countries);
- Exercise and Health, in partnership with the U.S. CDC, the American College of Sports Medicine, and the Fundacion Santa Fe Bogota;
- A Pre-Medical Curriculum and training on the Prevention and Cessation of Tobacco Use, both with the International Federation of Medical Student Associations;

- Prevention and Treatment of Alcohol Abuse, in collaboration with the Betty Ford Institute, and the Annenberg Physician Training Program in Addiction Medicine

This initiative, co-funded by the NATO SPS Programme, serves as a unique example of the Alliance's ability to foster partnership and collaboration on a global scale. For more information please visit: <http://www.hso.info/> and <http://www.globaluni.info/>.

Počinje rad na novom sedištu NATO-a

Generalni sekretar NATO-a Anders Fogh Rasmussen prisustvovao je 16. decembra 2010. godine zajedno sa belgijskim premijerom Ivom Letermom i belgijskim ministrom odbrane Piterom de Kremom svečanom postavljanju kamena-temeljca za novo sedište NATO-a u Briselu.

Ovaj projekat obezbeđuje do 2015. godine članicama Alijanse i osoblju NATO-a novi, efikasniji i ekološki održivi kancelarijski prostor i sale za sastanke i konferencije. Zemlje saveznice očekuju da ovaj važan infrastrukturni projekt isprati reformu Alijanse čije su sprovodenje poverile Generalnom sekretaru i dale mu ovlašćenja u tom smislu.

„Savremenom NATO-u treba i savremena zgrada“, rekao je gospodin Rasmussen. „Nova zgrada našeg sedišta od suštinske je važnosti da bi NATO mogao da odgovori zahtevima bezbednosnog okruženja koji se brzo menjaju. Projekat našeg sedište poslužiće kao novi pokretač za dalje promene.“

Generalni sekretar takođe se zahvalio centralnim i lokalnim vlastima u Belgiji koje su obezbedile zemljište za novo sedište NATO-a, kao i za to što su domaćini sedištu NATO-a od 1967. godine. Zgrada novog sedišta šalje jasnu poruku, kako je Generalni sekretar rekao: *„U ovom nepredvidljivom svetu, NATO je postojan. I NATO će ostati ovde u Briselu“*.

(16. decembar 2010. godine)

Work starts on new NATO Headquarters

On 16 December 2010, the NATO Secretary General Anders Fogh Rasmussen joined the Belgian Prime Minister Yves Leterme and the Belgian Defense Minister Pieter de Crem on the site of the new NATO Headquarters in Brussels to attend a ground-breaking ceremony.

The project will deliver new, more efficient and environmentally sustainable office and conference space for Allies and NATO staffs by 2015. Allies expect this important infrastructure project to accompany the reform of the Alliance they have mandated the Secretary General to pursue.

“A modern NATO needs a modern building,” Mr Rasmussen said. “A new headquarters building is essential for NATO to meet the demands of a rapidly changing security environment. Our Headquarters project will serve as a further driver for change.”

He also offered thanks to the national and local Belgian authorities for providing the land for NATO's new premises and for hosting NATO Headquarters since 1967. The building of the new Headquarters is making a clear statement, the Secretary General said: *“In an unpredictable world, NATO is here to stay. And NATO will stay here in Brussels.”*

Generalni sekretar NATO-a pozdravio Novi START

Toplo pozdravljam to što je senat SAD ratifikovao sporazum između Sjedinjenih Država i Ruske Federacije, koji je nazvan Novi START, i koji će dati značajan doprinos evro-atlantskoj bezbednosti.

Predviđeno smanjenje američkog i ruskog strateškog nuklearnog naoružanja utreće put napretku inicijative za kontrolu konvencionalnog i nuklearnog naoružanja, što će dalje povećati bezbednost u evro-atlantskom području a i šire. Na nedavnom samitu NATO-a u Lisabonu svi lideri članica Alijanse izrazili su jednoglasnu podršku ratifikaciji sporazuma START.

Članice NATO-a su se u Lisabonu usaglasile da razvijaju kapacitete teritorijalne raketne odbrane i pokrenule su suštinski novu fazu u odnosima NATO-a i Rusije, uključujući tu i saradnju na raketnoj odbrani. Članice NATO-a i Rusija usaglasile su se oko toga da ne predstavljamo pretnju jedni drugima, već da umesto toga težimo strateškom partnerstvu. Novi sporazum START obezbediće prilike za još veću saradnju u budućnosti i poboljšanje međunarodne bezbednosti.

(21. decembar 2010. godine)

NATO Secretary General welcomes New START Treaty

I very much welcome the US Senate's ratification of the New START Treaty between the United States and the Russian Federation, which will make a significant contribution to Euro-Atlantic security.

The foreseen reduction of US and Russian strategic nuclear weapons will pave the way for progress on conventional and nuclear arms control initiatives that would further enhance security in the Euro-Atlantic area and beyond. At NATO's recent Lisbon Summit, all Allied leaders expressed their unanimous support for ratification of the START Treaty.

In Lisbon, NATO agreed to develop a territorial missile defense capability and launched a fundamentally new phase in NATO-Russia relations, including cooperation on missile defense. NATO nations and Russia agreed that we do not represent a threat to one another, but instead strive towards a strategic partnership. The New START Treaty will create opportunities for even greater cooperation in the future and enhance international security.

(21 Dec. 2010)

Češka Republika i NATO

Czech Republic and NATO

<http://www.natoaktual.cz>

<http://www.jagello.org>

<http://www.army.cz>

Česi po prvi put učestvovali u vežbi visokotehnološke odbrane

Češka Republika je po prvi put učestvovala u vežbi Alijanse u okviru odbrane od visokotehnoloških napada koji su održani pod imenom VT koalicija ili Kiber koalicija NATO-a. Ova vežba održavala se po treći put, a njeni učesnici bili su iz trinaest zemalja Severnoatlantske alijanse. Cilj vežbe bio je da se proveri odgovor na visokotehnološke napade, da se uvežba saradnja između različitih službi, kao i da NATO i države članice donesu strateške odluke. Scenario za 2010. godinu sastojao se iz nekoliko istovremenih VT napada, uključujući tu i takozvani „fišing“, strane inficirane virusima i visokotehnološku špijunažu, koji su bili usmereni protiv NATO-a kao i protiv država članica. Da bi postojala delotvorna odbrana bilo je potrebno da na scenu stupe stručnjaci kao i da postoji saradnja sa NATO-om i njegovim državama članicama. Češki stručnjaci za IT su tokom svog prvog učešća ostavili dobar utisak – uspeli su prvi da reše najteži scenario koji se zasnivao na napadu na tajnu mrežu NATO-a tokom operacije.

Prema Đulijanu Đanetiju, koji je nadzirao vežbu iz sedišta NATO-a u Briselu, češki eksperti radili su do kasno u noć da bi sprečili curenje osetljivih informacija. „U stvarnoj takvoj situaciji ovakvo ponašanje moglo bi da sačuva živote ljudi, i zaista im treba odati priznanje“, rekao je.

The Czechs took part in a cyber exercise for the first time

The Czech Republic took part in an alliance's exercise in cyber defence for the first time, held under the name of NATO Cyber Coalition. The exercise was held for the third time and the participants came from thirteen countries of the North Atlantic Alliance. The exercise's goal was to test a response to cyber attacks, and to train cooperation among various agencies, and to take strategic decisions by NATO and member countries. The year 2010 scenario consisted in several simultaneous cyber attacks, including the so-called phishing, virus infected pages and cyber espionage, which was aimed at NATO as well as member states. In order to have an effective defence there was a need for action by specialists and for cooperation with NATO and its member states. Czech IT specialists during their first appearance made a good impression – they were first in resolving the most difficult of scenarios which rested in an attack on a secret NATO network in operation.

According to Giuliano Giannetti who supervised the exercise from NATO Headquarters

in Brussels the Czech experts worked long hours into night so they could prevent leaks of sensitive information. "In real situation this conduct could save human lives and they definitely deserve appreciation", he said.

Piloti helikoptera iz Šarane skoro na polovini predviđenog trajanja zadatka

Pripadnici 4. helikopterske jedinice (operativna grupa HIPO) koji deluju uz isturene baze Šarana u provinciji Paktika u Avganistanu skoro su stigle do polovine predviđenog trajanja njihovog angažmana na tom operativnom zadatku.

Operativna grupa HIPO odnosno njihova jedinica zadužena je da sproveđe operativni zadatak u periodu od 1. novembra 2010. do 31. januara 2011. godine. Tokom tekuće operacije u Šarani piloti helikoptera ispunjavali su gotovo svakodnevno zadatke za jedinice češke vojske i koalicione snage koje dejstvjuju u Avganistanu. Uglavnom se radilo o transportu vojnika i opreme.

„Tokom naše sadašnje operacije u Šarani imali smo gotovo 200 sati leta. Osim toga, do sada smo prevezli 16.500 kg opreme i preko 600 osoba“, rekao je komandant helikopterskog odreda major Martin J. „Kada se radi o ovom godišnjem dobu, bili smo prijatno iznenađeni vremenom. U poređenju sa velikim snežnim padavinama koje su zadesile ljude u Češkoj Republici, mi i naši vazduhoplovni artiljeri uživali smo u sunčanom vremenu tokom svih letova. Na rezultate naših zadataka nisu uticali ni vreme ni tehnički kvarovi ni bilo koje druge prepreke“, kaže major Martin J.

Kada se radi o pripadnicima Mobilne radionice za popravke, zadatak koji je od njih najviše zahtevao bio je besumnje ono što među sobom zovu „hiljadarka“. Posle 1.000 sati leta helikoptera morali su da rade servis održavanja tako da bi ta letelica bila u najkraćem mogućem roku ponovo spremna da izvršava nove zadatke postavljene pred 4. helikoptersku jedinicu. U okviru propisanih stručnih priprema pripadnici ove operativne grupe imali su streljačku, medicinski i taktičku obuku.

Osim toga, a u vezi sa okruženjem u Avganistanu, imali su i obuku iz potencijalne opasnosti od mina i improvizovanih eksplozivnih sredstava (C-IED). Posade su imale dodatne obuke o tome kako se napušta letelica u opasnim situacijama, sa posebnim fokusom na prinudno sletanje na avganistsku teritoriju, kao i o S.E.R.E. (preživljavanje, izbegavanje, otpor i spasavanje) i o primeni individualnih sigurnosnih sredstava. „Obuka za S.E.R.E. usredsređena je na ponašanje i postupke koje treba da primenjuju posade posle hitnog napuštanja letelice ili u slučaju prinudnog sletanja, kao i na udaljavanje, preživljavanje, i postupke koji će dovesti do njihovog spasavanja i bezbednog povratka u bazu“, pojasnio je viši oficir grupe za spasavanje i vazduhoplovne službe, poručnik Zbinjek P.

Tokom prvog meseca obavljanja operativnih zadataka 4. helikoptersku jedinicu posetili su ministar odbrane, Aleksandar Vondra kao i načelnik generalštaba češke vojske, general armije Vlastimil Picek. Komandant 4. helikopterske jedinice podrobno ih je obavestio o tekućoj situaciji kao i o rutinskim aktivnostima jedinice i zadacima koje obavlja za jedinice ISAF-a, međunarodnih snaga za bezbednosnu podršku.

Vojnici su imali priliku da iskoriste prisustvo najviših predstavnika ministarstva da dobiju odgovore na pitanja koja se odnose na njihove dalje aktivnosti, kako u vojsci Češke Republike tako i u misijama u inostranstvu.

Prošle nedelje najveće iznenadenje koje su vojnici ove jedinice doživeli bila je poseta sv. Nikole odnosno Božić Bate koga su pratili Đavo i Andeo. Sv. Nikola prvo je proverio da li su se svi vojnici trudili najviše što su mogli u ispunjavanju svojih zadataka. Potom ih je Andeo nagradio slatkišima, a Đavo je pripreatio da će nagomilati uglja, da ima spremne zalihe ako vojnici ne budu

istrajali u svojim naporima.

Pripadnicima 4. helikopterske jedinice sada predstoji još više od mesec i po dana učestvovanja u tamošnjim operacijama, a jasno im je da tih nekoliko nedelja neće biti lako. Oni će nastaviti sa izvršavanjem svojih letačkih zadataka i obavljanjem zadataka koje im „hiljadarke“ nameću, iako će im nedostajati porodica i prijatelji u vreme Božića. A onda će, naravno, predati svoje operativne zadatke 5. helikopterskoj jedinici...

Helicopter pilots from Sharana are nearly in the middle of the operational task term

Members of 4th Helicopter Unit (TF HIPPO) who operate at the Sharana Forward Base in Paktika Province in Afghanistan have almost reached the middle of their term in fulfilling the operational task.

TF HIPPO unit has been charged with the fulfilment of the operational task from 1.11.2011 to 31.1.2011. In the course of their current operation at Sharana the helicopter pilots have been fulfilling tasks in favour of ACR units and Coalition Forces operating in Afghanistan almost on daily bases. It was primarily the case of transporting personnel and equipment.

“In the course of our current operation at Sharana we have flown almost 200 hours. In addition we have transported, for the time being, 16 500 kg of equipment and over 600 persons,” stated the commander of helicopter squad Major Martin J. “With respect to the current season we were happily surprised by the weather. In comparison with the heavy snow fall experienced by people in the Czech Republic we and our aerial gunners have been enjoying sunshine during all our flights. Performance of all our flying tasks has not been barred either by weather or technical breakdowns or by any other obstructions, says Major Martin J.

For the members of the Mobile Repair Shop the most demanding task was, without question, the so-called one-thousander. After flying 1000 hours by helicopter they had to undertake the maintenance job so that the helicopter would be ready again in a shortest possible time for performing new tasks which 4th Helicopter Unit faces. Within the prescribed vocational preparation the members of TF HIPPO had undergone shooting, medical and tactical training.

Furthermore, with respect to Afghanistan’s environment, they participated in mine hazard and Improvised Explosive Device (C-IED) training. Air crews have undergone additional training in abandoning of aircraft in distress with focus on forced landing on Afghan territory, and in S.E.R.E. and in use of individual safety means by air crews. “S.E.R.E. training is focused on behaviour and procedures to be followed by the crew following an emergency abandonment or forced landing, and then further on escape, survival and procedures leading to their rescue and safe return to the base”, specified the senior officer of the group of rescue and airborne service, First-Lieutenant Zbyněk P.

During the first month of operational task fulfilment 4th Helicopter Unit members were visited by the Minister of Defence, Alexandr Vondra, and by the Chief of the General Staff of the ACR, Army General Vlastimil Picek. The Commander of 4th Helicopter Unit has informed them about the current situation in detail and also about the unit’s routine activity and tasks which it performs for ISAF units (International Security Assistance Force).

The soldiers could make use the presence of top representatives of the ministry for getting answers to their questions which relate to their further activities both in the Army of the Czech Republic and in foreign missions.

Last week the greatest surprise for helicopter operating staff was the visit of St. Nicolas assisted by Devil and Angel. St. Nicolas first verified whether all of the soldiers made their best efforts in fulfilling their tasks, all they can. Then the Angel went on rewarding them by sweets and the Devil threatened to distribute coal, should the efforts of helicopter personnel degrade.

The members of 4th Helicopter Unit now face over one month and the half by operating there and they already learned that those weeks would not be easy. They will continue in fulfilling flying tasks and additional thousander work while missing their families and friends at Christmas time. And, of course, they will pass on the operational task to 5th Helicopter Unit....

Ovu brošuru, uz saglasnost Odeljenja za javnu diplomaciju NATO-a, izdaje Ambasada Češke Republike u Beogradu koja će tokom 2009/2010. biti Contact Point NATO-a za Srbiju. Cilj ove brošure je da produbi znanje o NATO savezu i da informacije o Savezu učini dostupnijim zainteresovanoj javnosti u Srbiji. Ukoliko nije drugačije naznačeno, informacije sadržane u ovoj brošuri potiču sa vebajta NATO-a, www.nato.int, www.natoaktual.cz, www.army.cz

"This newsletter is issued, in agreement with NATO's Public Diplomacy Division, by the Embassy of the Czech Republic in Belgrade acting as NATO Contact Point in Serbia for 2009-2010. It aims to enhance knowledge about NATO and at making information about the Alliance better accessible to interested audiences in Serbia. Unless marked otherwise, information provided in this newsletter has been taken from the NATO website at www.nato.int, www.natoaktual.cz, www.army.cz"